



AP1: GOD PROCES OG SUCCES MED GRUNDVANDSBESKYTTELSE

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Tre nordjyske landmænd deler ud af deres erfaringer.

Baseret på praktisk erfaring fra Aalborg Kommunes arbejde med indsatsplanlægningen og gennemførelsen af indsatser i indsatsområder fortæller tre landmænd, som har været, og stadigvæk er involverede i processen, om hvordan processen kan forbedres så grundvandsbeskyttelsen lykkes.

LANDMÆNDENES OPLEVELSER IFM. MED GENNEMFØRSEL AF INDSATSER I INDSATSOMRÅDER

"Alting bliver vendt på hoved, når ens erhverv bliver rørt. Sind i oprør, nervøsitet, uvished. Hvad med mit liv, job, ejendom, næste generation?" Sådan udtrykker tre nordjyske landmænd sig overfor SEGES, da vi mødes med dem en formiddag for at snakke grundvandsbeskyttelse, og når landmændene fortæller deres historie i forbindelse med deres involvering i kommunens og vandforsyningens gennemførelse af indsatser i indsatsområderne.

De tre landmænd har alle jorder inden for et indsatsområde, men er i forskellige stadier af processen. Én er midt i processen og diskuterer erstatning med kommunen og vandforsyningen. Én er blevet eksproprieret og venter på at sagen bliver afgjort i naturklagenævnet. Og én har indgået en frivillig aftale og omlagt hele sin produktion, har modtaget en engangskompensation og fået en tinglysning på sine jorder.

Generelt for alle tre landmænd er, at processen har været lang (3 – 5 år), dyr og frustrerende.

Der hviler et evigt pres, der er udmattende, og kører landmændene fuldstændig ned til sokkeholderne.

Alle tre landmænd er fuldstændige med på, at vi skal beskytte vores grundvand, så vi sikre rent vand til fremtidige generationer, samtidig med at landbruget også har brug for vand af god kvalitet til vanding og drikkevand til dyrene. Alle tre landmænd har derfor været indstillet på at finde løsninger, men samarbejdet mellem kommune, vandforsyning og lodsejerne har ikke fungeret, og der har derfor været mange opslidende møder, hvor der intet er sket.

JORDBRUGERE OG GRUNDVANDSFOLK – TO VERDENER DER MØDER HINANDEN

Kompromis fra begge parter og gensidig respekt, åben dialog og lydhørhed over for hinanden og modpartens faglighed og argumentation er nok en del af løsningen, hvis jordbrugere og grundvandsfolk skal mødes, opnå en god proces og få succes med grundvandsbeskyttelsen.

Landmændene fortæller, at de i stedet oplever, at der sniger sig en tilgang ind, hvor retssagstemningen spreder sig, og forholdet part – modpart bliver tydeligt. Landmændene ønsker, at kommunen som myndighed ikke er landmandens modpart, men en instans, som oplyser sagen bedst muligt og afvejer interesserne over for hinanden. I den opsætning er der en opgave, der skal løses bedst muligt. Ingen vinder, ingen taber – en rigtig løsning.

GOD PROCES OG SUCCES MED GRUNDVANDSBESKYTTELSE

I den forbindelse spurgte SEGES de tre landmænd om, hvad der efter deres mening skulle til for at opnå en god proces og få succes med grundvandsbeskyttelse. Landmændenes svarer, at der bør arbejdes på at forbedre følgende punkter:

- Rådgivning
- Dialog
- Proces
- Konsekvenser
- Erstatning

Svarene er samlet i figur 1 og uddybet nedenfor.

Hvad skal der til for at grundvandsbeskyttelse lykkes?



Landmændene svarer:

Rådgivning

- Landbrugsfaglig rådgivning til kommunen
- Gratis rådgivning til lodsejerne

Proces og konsekvenser

- En god og tydelig proces (individuelt)
- Individuelle forhandlinger mellem de rigtige parter

- Individuel rådgivning

- Viden om konsekvenserne

Dialog

- Ægte dialog (nærværende, lyttende, "i orden", oprigtig bekymret for at vi kommer frem til en god løsning)
- Lydhørhed over for nye løsningsmuligheder
- Forståelse for at et indgreb kan være livsændrende

Erstatning

- Skadesløs
- Fair
- Grundvandsbeskyttelse koster penge. Pengene skal være der.

Figur 1. Tre landmænds svar på hvad der skal til for at grundvandsbeskyttelse lykkes.

Da ikke to sager er ens, skal hver jordbruger behandles individuelt og have gratis rådgivning til rådighed. Da et indgreb kan have uoverskuelige konsekvenser for den enkelte, er det vigtigt med rådgivning til landmændene for at opnå viden om konsekvenserne, få vished og blive tryk.

Samtidig skal kommunen også have stillet landbrugsfaglig rådgivning til rådighed, så de opnår viden og forståelse for konsekvenserne for de indgreb en landmand stilles over for, da disse kan være livsændrende. Den landbrugsfaglige rådgivning kan også bidrage til, at kommunen og vandforsyningen bedre kan tage stilling til og vise lydhørhed over for forslag fra en landmand til nye løsningsmuligheder, som ikke er skrevet i indsatsplanen, men som måske godt kan forenes med grundvandsbeskyttelsesbehovet.

Desuden skal der være en god og tydelig proces. Dette er selvfølgelig individuelt for den enkelte lodsejer, og der er individuelle krav, som der skal tages højde for. De tre landmænd forstår derfor, at lodsejeren får et kort skriv, af hvad der skal ske, og dette gennemgås på det første møde. Samtidig skal lodsejeren have mulighed for at komme hurtigt igennem processen eller vælge, om han/hun er mere til en langsigtet proces, f.eks. men involvering af jordfordeling, som en del af løsningen. Landmændene opfordrer kommunen og vandforsyningen at lave en langsigtet planlægning ift. grundvandsbeskyttelsen og have tålmodighed. De tre landmænd, som SEGES har snakket med, og som har været involveret i processen, har oplevet, at der køres "kampagner", hvor kommunen og vandforsyningen i begrænsede perioder forsøger at gøre noget. Landmændene ønsker, at kommunen og vandforsyningen er opmærksomme på områdets udvikling hele tiden, i stedet for at køre kampagnerne, hvor man ikke er sikker på at ramme det rigtige tidspunkt, hvor der er nogle der vil sælge eller lignende.

Yderligere er det vigtigt med ægte og tydelig dialog, og at personen, som forhandler aftalen i hus, ikke "bare" er på arbejde, men ved hvad han/hun snakker om og er oprindelig bekymret for at partnerne kommer frem til en god løsning, som er tilpasset beskyttelsesbehovet og jordbrugerens anvendelsesmuligheder.

Uanset hvordan grundvandsbeskyttelse gribes an vil retfærdigheden i processen og erstatningerne altid være til diskussion. Det er vigtigt at grundvandsbeskyttelsen foretages i en individuel transparent proces hvor erstatningerne som minimum altid vil afspejle den aktuelle markedspris i det pågældende område. Individuelle forhandlinger mellem de direkte (rigtige) parter er derfor vigtigt. De tre landmænd foreslår, at parterne har hver sin vurderingspartner. For er prissætningen rigtig, vil det løse mange ting. Grundvandsbeskyttelse koster penge, og de penge skal være der, for at lodsejeren kan blive behandlet fair og komme derfra skadesløst.

